

Darbo teisių centras (Employment Rights Hub)

Laikydami mero pažado padaryti Londoną geresniu miestu dirbti, pateikiame informaciją apie įvairias darbo teises ir ką daryti, jei turite problemų darbe.

Pastaba dėl vertimo

Šis vadovas yra išverstas iš anglų kalbos į jūsų gimtąją kalbą. Kai kurie mūsų nurodyti šaltiniai pateikiami tik anglų kalba. Jei norėtumėte juos paskaityti, „Google“ vertėjas siūlo paslaugą, kurios pagalba galite išsiversti visą tinklalapį. Atidarykite žiniatinklio naršyklę ir eikite į translate.google.com. Kairėje pusėje esančiame teksto laukelyje įveskite visą norimo peržiūrėti tinklalapio URL (įskaitant <http://>). Dešinėje pusėje pasirinkite kalbą, kuria norite matyti tinklalapį. Tada pasirodys išverstas tinklalapis ir galėsite jame naršyti pasirinkta kalba, spustelėdami tinklalapio nuorodas tol, kol būsite „Google“ vertėjo sąsajoje.

Atminkite, kad „Google“ vertimas nėra 100 % tikslus, ir juo negalima pasikliauti dėl teisingos teisinės informacijos vertimo. Jei turite sudėtingą problemą, kuri šiame dokumente neaprašyta, apsilankykite tiesioginės konsultacijos centre arba skambinkite „Acas“ pagalbos linija 0300 123 1100, kuri veikia nuo pirmadienio iki penktadienio 08:00–18:00 val. Pagalba gali būti suteikta bet kokia kalba. Toliau pateikiamas interaktyvus

žemėlapis ir konsultacijų centrų sąrašas, įskaitant informaciją, ar centras teikia vertimo paslaugas. Jei jūsų vietinis centras nesiūlo vertimo paslaugų, dauguma jų sutinka, kad ateitumėte kartu su draugu ar šeimos nariu, kad jie galėtų jums išversti.

Kokios yra darbo teisės?

JK vyriausybė priima įstatymus, kurie jus apsaugo darbe. Tai vadinama **įstatyminėmis darbo teisėmis (statutory employment rights)**. Darbdavys gali suteikti jums papildomų teisių, kaip sutarties ar susitarimo dalį. Tai vadinama **sutartinėmis darbo teisėmis (contractual employment rights)**.

Ar turiu darbo teises?

Kiekvienas JK dirbantis asmuo turi tam tikras darbo teises. Nesvarbu, iš kur atvykote ir kokį darbą dirbate.

Jūsų turimos sutartinės teisės turi būti nurodytos darbo sutartyje (jei turite). Įstatymų numatytų teisių skaičius priklauso nuo taip vadinam **darbo statuso (employment status)**. Tai priklauso nuo susitarimo ar sutarties, kurią sudarote su darbdaviu, rūšies.

Nerimauju, kad neturiu darbo teisių dėl imigracijos statuso

MAYOR OF LONDON

Jūsų imigracijos statusas gali turėti įtakos jūsų darbo teisėms.

Jei reikalinga konsultacija dėl jūsų imigracijos statuso, sudarėme [interaktyvų žemėlapį ir imigracijos bei konsultacijų tarnybų sąrašą.](#)

Jei negaunate valstybinių lėšų (no recourse to public funds - NRPF) ir jums reikalinga finansinė bei aprūpinimo būstu pagalba, [NRPF tinklo įrankis](#) padės nustatyti, kokią paramą galite gauti iš vyriausybės.

Jei esate ES pilietis ir jums reikalinga konsultacija dėl gyvenimo JK po „Brexit“, apsilankykite mero [„EU Londoners Hub“](#).

Koks mano darbo statusas?

Pateikiame tris pagrindinius darbo statuso tipus:

1. Samdomas darbuotojas (employee)
2. Darbininkas (worker)
3. Savarankiškai dirbantis asmuo (self-employed)

Gali būti labai sunku nustatyti jūsų darbo statusą, tačiau labai svarbu žinoti, kad galėtumėte suprasti, kokias teises turite.

MAYOR OF LONDON

Savo darbo statusą galite sužinoti apsilankę [Trades Union Congress \(TUC\) tinklalapyje](#). Informacija pateikiama 13 kalba.

[„Work Rights Centre“](#) taip pat yra įrankis, kuris padės nustatyti jūsų darbo statusą ir kokias teises turite.

Kokios mano teisės?

Surinkome daug naudingos informacijos apie įvairias darbo teises, tokias kaip:

- **Vienodas elgesys** – diskriminacija ir priekabiavimas, skundų apsauga, teisė prisijungti prie profsąjungos, šiuolaikinė vergija
- **Teisės, kai prarandate darbą** – išeitinė išmoka, apsauga nuo neteisėto atleidimo iš darbo, įspėjimo laikotarpis ir atlyginimas, TUPE (įmonių perdavimas (darbo apsauga)).
- **Atlyginimas ir pensija** – minimalus valstybinis atlyginimas arba pragyvenimo lygio atlyginimas, neteisėti išskaitymai iš jūsų atlyginimo, detalizuoti algalapiai, darbovietės pensija
- **Šeimų ir tėvų teisės** – motinystės atostogos ir išmoka, tėvystės atostogos ir išmoka, bendros vaiko priežiūros atostogos ir išmoka, įvaikinimo atostogos ir išmoka

MAYOR OF LONDON

- **Darbo laikas ir sąlygos** – poilsio pertraukos, sveikata ir sauga, teisė prašyti lankstaus darbo grafiko, darbo valandos
- **Laisvadienių pasiėmimas** – nedarbingumo atostogos ir išmoka, kasmetinės atostogos ar atostogų išmoka, laisvadieniai esant skubioms situacijoms

Kaip išspręsti problemą darbe?

Jei turite problemų darbe, galite padaryti daug dalykų, kad patys savarankiškai tai išspręstumėte. Kai kuriems dalykams, kuriuos galite patys padaryti, taikomi griežti laiko terminai, todėl svarbu veikti greitai.

„Citizens Advice“ tinklalapyje pateikiama daug gerų patarimų apie veiksmus, kurių galite imtis spręsdami problemas darbe.

Vienas geriausių būdų gauti pagalbą sprendžiant problemas darbe – tai priklausyti profsajungai (Trade Union). Paprastai profsajungos negali padėti išspręsti problemos, kuri atsirado prieš jums tampant profsajungos nariu. **Susiraskite sau tinkamiausią profsajungą.**

Jei savarankiškai problemos išspręsti negalite, yra nemažai vietų, kuriose galite gauti daugiau pagalbos.

MAYOR OF LONDON

Prieš kreipiantis pagalbos labai svarbu turėti kuo daugiau paruoštos informacijos. Jei galite, būtų naudinga ją atspausdinti. Tai galite padaryti savo rajono bibliotekoje. Dalykai, kurių jums gali reikėti:

- iškilusios sprendžiamos problemos apibūdinimo
- išsamaus jūsų patirtos diskriminacijos ir priekabiavimo laikotarpio
- darbo sutarties kopijos (jei turite)
- paskutinių algalapių kopijų (jei turite)
- visų laiškų arba jūsų ir darbdavio el. laiškų kopijų, susijusių su iškilusia problema
- išsamios informacijos apie bet kokius pokalbius apie iškilusią problemą su darbdaviu

Kur galėčiau gauti bendrų patarimų dėl darbo teisių?

Telefonu arba el. paštu

- Jei reikia daugiau bendros informacijos apie darbo teises, galite skambinti „Acas“ pagalbos linija **0300 123 1100**. Ji

MAYOR OF LONDON

---

dirba nuo pirmadienio iki penktadienio 08:00–18:00 val. ir gali suteikti pagalbą bet kokia kalba. Jei turite klausos ar kalbos sutrikimą, galite naudoti teksto perdavimo paslaugą numeriu **18001 0300 123 1100**. Jie taip pat gali padėti išspręsti problemą su darbdaviu. Tai vadinama tarpininkavimu.

- jei turite negalią ir norite gauti patarimų apie darbo teises, galite susisiekti su „Disability Law Service“ (DLS) telefonu **0207 791 9800** arba el. laišku advice@dls.org.uk.
- „Working Families“ – tai nacionalinė labdaros organizacija, kuri teikia nemokamas konsultacijas tėvams ir globėjams. Galite apsilankyti [ju tinklalapyje, kur rasite daugiau informacijos](#), parašyti el. laišką jų nemokama pagalbos linija advice@workingfamilies.org.uk (at sako per penkias darbo dienas) arba skambinti telefonu **0300 012 0312** (šiuo metu dirba pirmadieniais 15:00–17:00 val., antradieniais ir ketvirtadieniais 12:00–14:00 val.)

MAYOR OF LONDON

- jei esate profsajungos narys, į juos galite kreiptis tiesiogiai dėl patarimų
- jei reikia specialaus telefono ar el. pašto pagalbos paslaugų, susijusių su konkrečia problema, pvz., diskriminacija, nuorodas rasite kitame skyriuje, susijusiame su ta problema.

Tiesioginė konsultacija

Sukūrėme [Londono konsultacijų centrų žemėlapij](#), kuris padės sužinoti, kur galite kreiptis pagalbos dėl ne visą darbo dieną dirbančių darbininkų teisių. Taip pat [saraše pateikiame jų duomenis](#). Dauguma jų taip pat teikia konsultaciją telefonu ar el. paštu, o kai kurie suteikia vertimo paslaugas. Jei jūsų vietinis centras nesiūlo vertimo paslaugų, dauguma jų sutinka, kad ateitumėte kartu su draugu ar šeimos nariu, kad jie galėtų jums išversti.

Atminkite, kad kai kuriose vietose jums pagalbą gali suteikti:

- tam tikrais klausimais, pavyzdžiui, bendrieji patarimai arba formų pildymas
- jei gyvenate ar dirbate netoli jų (pvz., turite gyventi tame pačiame rajone)

MAYOR OF LONDON

- jei esate kilęs iš tam tikrų šalių (pvz., esate Rytų ar Vidurio Europos pilietis)
- jei mažai uždirbate arba jums kyla finansinių sunkumų
- jei pirmiausia skambinote jiems dėl vizito laiko paskyrimo

Prieš apsilankydami būtinais pasitikrinkite duomenis mūsų centrų sąrašė, kad rastumėte tinkamiausią vietą, kur jums būtų suteikta pagalba dėl jūsų problemos.

Ką daro meras, kad Londonas taptų geresne vieta dirbti?

Išrinktas meras pažadėjo, kad Londonas taps teisingesniu miestu ir pagrindinė šio pažado dalis yra užtikrinimas, kad darbdaviai gerai elgtųsi su savo darbuotojais visame Londone.

Meras prašo Londono įmones ir bendroves pasirašyti **gero darbo standartą** (**Good Work Standard**), kuris priverčia jas pažadėti, kad jos teisingai elgsis su jiems dirbančiais žmonėmis.

Jis taip pat nori, kad visi Londone dirbantys žmonės žinotų savo darbo teises, kad galėtų pasakyti, jei su jais elgiamasi blogai. Jei su jais elgiamasi neteisingai, meras

nori žmonėms pasakyti, kur jie gali kreiptis pagalbos ir paramos, jei nori ką nors tuo klausimu padaryti.

Koronavirusas ir darbo teisės

Jei koronavirusas turėjo įtakos jūsų darbui ar pajamoms, svarbu žinoti savo darbo teises. Jei turėjote pasiimti laisvadienių darbe, buvo sutrumpintos jūsų darbo valandos arba netekote darbo, jūs galite turėti teises darbe ar kitą pagalbą, kuri gali padėti jums tai išgyventi.

Jūsų darbo teisės priklauso nuo jūsų darbo statuso. Pirmiausia svarbu **žinoti darbo statusą**, kad galėtumėte suprasti, kokias teises turite.

Šiame dokumente pateikta informacija teisinga nuo 2020 m. gegužės 13 d. Naujausios informacijos ieškokite [vyriausybės tinklalapyje](#).

Je nerimaujate dėl saugumo darbe

Vyriausybė pataria dirbti iš namų, išskyrus atvejus, kai neįmanoma to padaryti, ir jūsų darbdavys turėtų padaryti viską, ką gali, kad padėtų jums dirbti iš namų.

Je negalite dirbti iš namų, pavyzdžiui, jei dirbate statybose ar gamyboje, vyriausybė aktyviai skatina jus eiti į darbą. Jūsų darbdavys turi padaryti viską, ką gali,

MAYOR OF LONDON

---

kad užtikrintų jūsų saugumą darbe, įskaitant priemones, leidžiančias laikytis saugaus atstumo. Vyriausybė parengė **darbdaviams skirtas gaires**, kad padėtų apsaugoti darbuotojus ir užtikrinti, kad jų darbo vieta būtų apsaugota nuo „Covid-19“.

Jei jūsų prašoma eiti į darbą ir manote, kad galite dirbti iš namų arba manote, kad nebūsite saugūs savo darbo vietoje, arba negalite dirbti įprastinėmis darbo valandomis dėl kito žmogaus priežiūros, būtinai pasikalbėkite apie tai su savo darbdaviu. Jis turi išklausti jūsų susirūpinimus. **TUC parengė keletą gairių apie tai, ką galite padaryti, jei manote, kad jūsų darbo vieta nėra saugi.**

Kai kuriems žmonėms **vyriausybė patarė imtis** papildomų priemonių, kad neužsikrėstų virusu. Tai vadinama apsauga. Jei saugotės pagal vyriausybės patarimus arba turite būti namuose su kitu žmogumi, kuris saugosi, jūsų darbdavys neturėtų prašyti jūsų eiti į darbą. Beveik visais atvejais jūsų darbdavys turėtų toliau mokėti jums atlyginimą. Mūsų gairėse rasite **koki atlyginimą turite teisę gauti, jei sergate arba saugojatės.**

Tai gali būti neteisėta diskriminacija, jei jūsų darbdavys nepagrįstai bando jums daryti spaudimą eiti į darbą, jei esate nėščia, vyresni nei 70 metų arba turite sveikatos sutrikimą, kuris pagal Lygybės įstatymą laikomas negalia. **ACAS turi keletą gairių šiuo klausimu.**

Jums gali tekti pasakyti savo darbdaviui arba kitam asmeniui apie darbe vykstančius blogus dalykus, pavyzdžiui, jei jūsų darbo vieta nėra saugi. Tai

MAYOR OF LONDON

---

vadinama paskundimu (angl. *whistleblowing*). Jei tai padarysite, darbdavys negali elgtis su jumis neteisingai, atleisti ar išmesti jūsų iš darbo. **[Žr. mūsų gaires apie skundikų apsaugą.](#)**

Darbdavys negali jūsų priversti dirbti jus mušdamas arba jums grasindamas. Jei nenorite jam dirbti, jis privalo jums leisti išeiti. Tai vadinama šiuolaikine vergove (angl. *Modern Slavery*). Vyriausybė pateikė **[gaires apie šiuolaikinę vergovę ir koronavirusą.](#)** įskaitant patarimus, jei esate namų ūkio ar slaugos darbuotojas, gyvenantis kartu su savo darbdaviu. **[Žr. mūsų gaires apie tai, ką daryti, jei susidūrėte su šiuolaikine vergove.](#)**

Jeį dėl koronaviruso turite pasiimti laisvadienų

Jeį **[vyriausybė patarė savarankiškai izoliuotis,](#)** nes sergate arba turite būti su sergančiu žmogumi ir negalite dirbti iš namų, pagal vyriausybės nurodymus daugeliu atvejų turėtumėte gauti ligos pašalpą.

Ne visi turi teisę gauti ligos pašalpą. **[Sužinokite, ar turite teisę gauti ligos pašalpą.](#)**

Jeį negalite gauti ligos pašalpos, nes nepakankamai uždirbate, galbūt galėsite pateikti prašymą dėl **[pašalpu, įskaitant universalųjį kreditą.](#)**

MAYOR OF LONDON

Jei saugojatės arba turite būti namuose su žmogumi, kuris saugosi, taip pat galite gauti ligos pašalpa. Jei jūsų darbdavys sutinka, jis vietoj to gali jus „išleisti atostogų“ (angl. *furlough*) ir mokėti pagal koronaviruso darbo išsaugojimo programą (angl. *Coronavirus Job Retention Scheme*). **Sužinokite, ar jums taikoma koronaviruso darbo išsaugojimo programa.** Tai galite aptarti su savo darbdaviu. Koronaviruso darbo išsaugojimo programa galioja iki 2020 m. spalio pabaigos, o jos veikimo principas nesikeis iki liepos pabaigos. **Naujausios informacijos ieškokite vyriausybės tinklalapyje.**

Jei neturite teisės gauti ligos pašalpos, nes esate savarankiškai dirbantis asmuo, jums gali būti taikoma vyriausybės **savarankiškai dirbančių asmenų pajamų paramos programa (angl. Self-Employed Income Support Scheme)**. Jei dirbate įmonėje, bet turite savarankiškai dirbančio asmens statusą, jūsų įmonė gali turėti savo ligos pašalpos programą. Gali būti nustatytas terminas, per kurį galite prašyti ligos pašalpos pagal jūsų įmonės programą.

Jei jums taikoma imigracijos sąlyga „Nesinaudoti valstybinėmis lėšomis“, jums nėra ribojama galimybė kreiptis dėl ligos pašalpos ir vyriausybės savarankiškai dirbančių asmenų pajamų paramos programos. Jei nesinaudojate valstybinėmis lėšomis, daugiau informacijos apie savo teises rasite **NRPF tinklo svetainėje.**

Jei esate nėščia, jūs galite būti didesnėje rizikos grupėje ir išeiti iš namų turėtumėte tik dėl svarbių priežasčių. **Motinstės paraiškų skiltyje** rasite daugiau

informacijos apie savo darbo teises, jei savarankiškai izoliuojatės būdama nėščia.

Jei jūsų nėra darbe, nes savarankiškai izoliuojatės pagal vyriausybės patarimus, daugeliu atvejų galite gauti „izoliacijos pažymą“ (angl. *isolation note*) iš [NHS 111 internete](#). Jums nereikia eiti pas gydytoją.

Jei dėl koronaviruso praradote darbą

Buvo nurodyta uždaryti kai kurias įmones, įskaitant barus, restoranus ir kai kurias parduotuves, siekiant sustabdyti koronaviruso plitimą, o kitos įmonės susiduria su finansiniais sunkumais. Jei darbdavys neturi jums pakankamai darbo, jis gali paprašyti jūsų neateiti į darbą.

Jei jūs ir darbdavys sutinkate, jūsų darbdavys gali laikyti jus atlyginimo mokėjimo registre, jei dėl koronaviruso jie negali vykdyti veiklos ar neturi jums darbo. Tai vadinama buvimu „atostogose“. [Sužinokite, ar jums taikoma koronaviruso darbo išsaugojimo programa](#). Koronaviruso darbo išsaugojimo programa galioja iki 2020 m. spalio pabaigos, o jos veikimo principas nesikeis iki liepos pabaigos. [Naujausios informacijos ieškokite vyriausybės tinklalapyje](#). The [TUC turi gairių](#) apie jūsų teises pagal koronaviruso darbo išsaugojimo programą. Jums gali būti taikoma koronaviruso darbo išsaugojimo programa, jei turite bet kokią sutartį, pavyzdžiui, jei esate agentūros darbininkas arba esate sudarę nulio valandų sutartį (angl. *zero hours contract*).

MAYOR OF LONDON

Jei praradote darbą ir jums netaikoma koronaviruso darbo išsaugojimo programa, [Gyventojų konsultavimo biuras](#) galės patarti, ką galite daryti.

Jei dėl koronaviruso buvo sutrumpintos jūsų valandos arba sumažintas atlyginimas, apsilankykite [Pinių patarimų tarnyboje](#).

Jei esate savarankiškai dirbantis asmuo ir praradote darbą dėl koronaviruso, jums gali būti suteikta teisė į vyriausybės [savarankiškai dirbančių asmenų pajamų paramos programa](#).

Jei nerimaujate dėl pajamų ir jums skubiai reikia pinigų, galite kreiptis dėl [pašalpu, įskaitant universalųjį kreditą](#). Jūsų vietinė savivaldybė taip pat gali turėti finansinės paramos programų, siekiant jums padėti.

Jei jums taikoma imigracijos sąlyga „Nesinaudoti valstybinėmis lėšomis“, jums gali reikėti konsultacijos, kad galėtumėte kreiptis dėl socialinės paramos. Daugiau informacijos rasite [NRPF tinklo informaciniam lape](#).

Jeį prižiūrite vaikus ar kitus žmones

Dėl mokyklos ir darželio uždarymo jums gali tekti prižiūrėti vaikus ar kitą giminaitį ir negalėsite dirbti.

Jeį esate samdomas darbuotojas turite vaikų, darbdavys turi leisti jums pasiimti tam tikrą skaičių nemokamų dienų, kad galėtumėte juos prižiūrėti. Tai

MAYOR OF LONDON

---

vadinama **nemokamomis vaiko priežiūros atostogomis**.

Jei negalite dirbti, nes turite prižiūrėti vaikus, galbūt galėsite kreiptis dėl **koronaviruso darbo išsaugojimo programos (angl. *Coronavirus Job Retention Scheme*)**. Tai galite aptarti su savo darbdaviu.

Dirbančios šeimos turi gairių apie jūsų teisę turėti laisvadienius, kad galėtumėte pasirūpinti kitais žmonėmis.

Jei reikia daugiau patarimų

Daugumoje Londono konsultavimo centrų nebeteikiamos tiesioginės konsultacijos. Kai kurie centrai gali suteikti patarimų telefonu ar internetu. **Čia yra interaktyvus** Londono konsultavimo centrų žemėlapis. **Mes taip pat pateikėme jų duomenis saraše**. Norėdami sužinoti, ar konsultavimo centrai teikia patarimus telefonu, apsilankykite kiekvieno centro tinklalapyje.

Jei norite aptarti problemą darbe, skambinkite **ACAS** pagalbos linija 0300 123 1100.

Specialistų organizacijos gali suteikti individualią pagalbą ne JK Londono gyventojams. **Pasaulio jungtiniai balsai (angl. *United Voices of the World*)**, **Darbo teisių centras (angl. *Work Rights Centre*)**, **Rytų Europos išteklių centras (angl. *East European Resource Centre*)** ir **Lotynų Amerikos moterų teisių tarnyba (angl. *Latin American Women's Rights Service*)** teikia pagalbą telefonu įvairiomis kalbomis.

MAYOR OF LONDON

Mes taip pat turime [pagalbos puslapį ne JK piliečiams](#), kuriame rasite daugiau patarimų ir gairių.

Jei dėl COVID-19 protrūkio turėjote pasiimti laisvadienių darbe arba sumažėjo jūsų pajamos, tai gali sukelti didžiulį stresą. Dėl to galite būti labiau sunerimę, blogos nuotaikos ar jaustis prislėgti. „Thrive London“ pateikiami įvairūs [ištekliai ir parama](#), kuri gali būti jums naudinga.

Jei per COVID-19 protrūkį sumažėjo jūsų pajamos, galbūt norėsite užpildyti biudžeto formą. Labdaros organizacija „Pinigai ir psichinė sveikata“ (angl. *Money and Mental Health*) [sukūrė formą](#), kurioje galite surašyti visas savo įplaukas ir išlaidas, kad geriau suprastumėte, kokios įtakos jums turės pajamų sumažėjimas.

Ši organizacija taip pat teikia [papildomą paramą ir patarimus](#), susijusius su psichine sveikata ir pinigais per koronaviruso pandemiją.

Jei reikia daugiau pagalbos, kad suprastumėte ir atsižvelgtumėte į pajamų pokyčius, „Policy in Practice“ turi [DUK sąrašą ir internetinių pokalbių kambarį](#).

TUC organizuoja įvairius [internetinius seminarus](#), susijusius su koronavirusu ir darbu.

Vienodas elgesys

Yra nemažai teisių, kurios užtikrina, kad su jumis būtų vienodai elgiamasi darbe.

Atsiminkite, kad kai kurios iš šių teisių taikomos tik žmonėms, turintiems tam tikrą darbo statusą (pavyzdžiui, **samdomiems darbuotojams** arba **darbininkams**).

Vienodas elgesys

Diskriminacija ir priekabiavimas

Darbdavys negali su jumis elgtis kitaip:

- dėl jūsų amžiaus
- nes turite negalią
- nes esate transseksualas
- nes esate vedęs (ištekėjusi) arba turite civilinį (-ę) partnerį (-ę)
- nes esate nėščia arba nedirbate, nes neseniai susilaukėte kūdikio

MAYOR OF LONDON

- dėl jūsų rasės, įskaitant odos spalvą, tautybę ar etninę / tautinę kilmę
- dėl jūsų religijos, tikėjimo arba religijos ar tikėjimo neturėjimo
- dėl jūsų lyties
- dėl jūsų seksualinės orientacijos

Jei darbdavys taip elgiasi, jis gali pažeisti įstatymus. Tai vadinama **diskriminacija (discrimination)**. Jie taip pat negali priversti jūsų pasijausti nepatogiai, negali jūsų įbauginti, sumenkinti arba sukurti priešišką aplinką, remiantis aukščiau nurodytais veiksniais. Tai vadinama **priekabiavimu (harassment)**.

Tai apima **seksualinį priekabiavimą (sexual harassment)**. Tai bet koks seksualinis elgesys, kuris priverčia jus pasijausti nepatogiai, įbaugintais, sumenkintais ar sukuria priešišką aplinką.

Samdomi darbuotojai ir **darbininkai** yra apsaugoti nuo diskriminacijos ir priekabiavimo. Jūs taip pat galite būti apsaugoti, jei esate savarankiškai dirbantys asmenys.

Manau, kad turiu problemų dėl diskriminacijos arba priekabiavimo

Daugiau informacijos apie diskriminaciją ir priekabiavimą rasite [Lygybės ir žmogaus teisių komisijos \(EŽTT\)](#) (Equality and Human Rights Commission (EHRC)) tinklalapyje.

„Citizens Advice“ tinklalapyje yra [patikrinimo įrankis](#), kuris gali padėti nustatyti, ar su jumis elgiamasi kitaip.

Jūsų teisės, jei dirbate ne visą darbo dieną

Darbas ne visą darbo dieną

Daugeliu atvejų darbdavys negali su jumis elgtis kitaip, jei dirbate ne visą darbo dieną. Jis turi suteikti jums tas pačias teises, kaip ir visą darbo dieną dirbantiems žmonėms.

Ne visos darbo dienos teisės taikomos tik **sandomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

Manau, kad su manimi elgiamasi kitaip, nes dirbu ne visą darbo dieną:

Daugiau informacijos apie ne visą darbo dieną dirbančių darbininkų teises rasite [vyriausybės tinklalapyje](#). **Pranešimas apie blogybės darbe**

Skundikų apsauga

MAYOR OF LONDON

Kartais jums gali tekti pasakyti darbdaviui arba kitam asmeniui apie darbe vykstančius blogus dalykus, kurie gali paveikti daugybę žmonių arba plačiąją visuomenę. Tai vadinama **paskundimu** (*whistleblowing*). Jei tai padarysite, darbdavys negali elgtis su jumis neteisingai, atleisti ar išmesti jūsų iš darbo.

Skundikų teisės taikomos tik **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

Manau, kad su manimi nesąžiningai elgiamasi dėl paskundimo

Daugiau informacijos apie skundikų apsaugą rasite **„Protect“ tinklalapyje**. Tai labdaros organizacija, kuri teikia konfidencialią pagalbą ir konsultacijas skundikams.

Apsauga nuo smurto, grasinimų ar kontroliuojančio elgesio

Šiuolaikinė vergija

Darbdavys negali jūsų priversti dirbti jus mušdamas arba jums grasindamas. Jei nenorite jam dirbti, jis privalo jums leisti išeiti. Jei ne, jis gali pažeisti įstatymus. Tai vadinama **šiuolaikine vergija** (*Modern Slavery*).

MAYOR OF LONDON

Šiuolaikinė vergija – tai baudžiamasis nusikaltimas. Tai reiškia, kad **visi yra apsaugoti**, nepriklausimai nuo jų darbo arba imigracijos statuso.

Kaip pastebėti šiuolaikinės vergijos požymius?

Daugiau informacijos apie šiuolaikinės vergijos požymius rasite **„Modern Slavery“ pagalbos linijos tinklalapyje**, kuris priklauso labdaros organizacijai „Unseen“.

Taip pat daugiau naudingos informacijos rasite **„Metropolitan Police“ tinklalapyje**.

Kaip pranešti apie šiuolaikinę vergiją?

Jei nerimaujate, kad jūs arba kitas pažįstamas žmogus tapote šiuolaikinės vergijos auka, apie tai galima pranešti įvairiais būdais:

- jei reikia patarimo, galite skambinti šiuolaikinės vergijos pagalbos linija 08000 121 700. Jūs neprivalote pasakyti savo vardo, pavardės. Ši linija dirba visą parą 365 dienas per metus. Daugiau informacijos apie kitus būdus, kaip gauti pagalbos ar patarimų rasite **„Modern Slavery Helpline“ tinklalapyje**:

MAYOR OF LONDON

- apie šiuolaikinę vergiją galite pranešti metropoliteno policijai paskambinę telefonu 101 arba užpildę **internetinę formą**.
- jei tai susiję su šviežių produktų pramone, kreipkitės į **„Gangmasters and Labour Abuse Authority“**.
- jei tai skubus atvejis arba šiuo metu vykdomas nusikaltimas, skambinkite **999**.
- apie šiuolaikinę vergiją galite pranešti anonimiškai, paskambinę „Crimestoppers“ telefonu **0800 555 111**.

Buvimas profsajungos nariu

Teisė prisijungti prie profsajungos

Darbdavys negali su jumis elgtis kitaip, jei esate profsajungos narys arba norite tapti jos nariu. Taip pat nesvarbu, kuriai profsajungai priklausote.

Profsajungos nariais gali tapti tik **sandomi darbuotojai** ir **darbininkai**.

Kas yra profsajunga?

Profsajunga (Trade Union) – tai darbuotojų sudaryta organizacija, kuri priverčia darbdavius su jumis elgtis geriau. Jei tapsite profsajungos nariu, jie gali jums

MAYOR OF LONDON

---

padėti, jei turite problemų darbe. Atsiminkite, kad jie negali padėti išspręsti anksčiau iškilusios problemos, o tik naują problemą, kuri atsirado jums tapus profsajungos nariu. Jei nedaug uždirbate, gali tekti mažai mokėti, kad prisijungtumėte prie profsajungos.

Daugiau informacijos apie profsajungas rasite [„Trades Union Congress \(TUC\)“ tinklalapyje.](#)

Jei norite tapti profsajungos nariu, pasinaudokite [TUC internetiniu įrankiu](#), kad galėtumėte susirasti profsajungą.

Manau, kad su manimi elgiamasi kitaip, nes esu profsajungos narys

Daugiau informacijos apie teisę tapti profsajungos nariu rasite [vyriausybės tinklalapyje.](#)

Kur galėčiau gauti specialistų konsultaciją apie teisingą ir vienodą elgimąsi?

Telefonu arba el. paštu

- jei reikalinga pagalba arba patarimai dėl diskriminacijos ar priekabiavimo, galite susisiekti su „Equality Advisory and Support Service“ (EASS) telefonu **0808 800 0082** arba tekstiniu telefonu **0808 800 0084**.

MAYOR OF LONDON

- jei gaunate pašalpas arba mažas pajamas ir jums reikia patarimo dėl diskriminacijos, galite skambinti „Community Legal Advice“ telefonu **0345 345 4345**.
- jei manote, kad su jumis elgiamasi neteisingai, nes jūs arba jūsų partneris susilaukėte ar įsivaikinate kūdikį, galite skambinti „Maternity Action“ telefonu **0808 802 0029**.
- jei turite negalią ir norite gauti patarimų apie darbo teises, galite susisiekti su „Disability Law Service“ DLS telefonu **0207 791 9800** arba el. laišku advice@dls.org.uk.
- jei norite gauti patarimų apie skundikų apsaugą, galite skambinti labdaros organizacijai „Protect“ numeriu **020 3117 2520**. Jūs neprivalote pasakyti savo vardo, pavardės. Daugiau informacijos apie „Protect“ rasite [tinklapyje](#), įskaitant kitus būdus, kaip su jais susisiekti.
- jei esate profsąjungos narys, į juos galite kreiptis tiesiogiai dėl patarimų.
- jei esate moteris ir reikalinga konsultacija dėl seksualinio priekabiavimo įstatymų, galite skambinti „Rights of Women Sexual Harassment“

MAYOR OF LONDON

---

at Work“ nemokama teisinės konsultacijos
linija **020 7490 0152**.

Atlyginimas ir pensijos

Yra nemažai teisių, kurios padeda užtikrinti, kad darbdavys mokėtų teisingą atlyginimą už jūsų atliktą darbą ir padėtų jums taupyti pensijai.

Atsiminkite, kad kai kurios iš šių teisių taikomos tik žmonėms, turintiems tam tikrą darbo statusą (pavyzdžiui, **samdomiems darbuotojams** arba **darbininkams**).

Kokį valandinį atlyginimą turėčiau gauti?

Nacionalinis minimalus atlyginimas ir nacionalinis pragyvenimo atlyginimas

Paprastai jūsų darbdavys turi mokėti jums tam tikrą pinigų sumą už kiekvieną atidirbtą valandą.

Uždarbis priklauso nuo jūsų amžiaus. Jei esate jaunesni nei 25 metų, tai vadinama **nacionaliniu minimaliu atlyginimu** (National Minimum Wage). Jei esate vyresni nei 25 metų, tai vadinama **nacionaliniu pragyvenimo atlyginimu** (National Living Wage).

Kiekvieną balandį vyriausybė nustato ir pakeičia šią sumą. **Naujausius įkainius rasite čia.**

MAYOR OF LONDON

Nacionalinis minimalus atlyginimas ir nacionalinis pragyvenimo atlyginimas yra taikomas tik **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

Manau, kad gaunu mažesnę nei minimalų arba pragyvenimo atlyginimą

Jei norite sužinoti, ar jums mokama teisinga suma, gerų patarimų ir naudingą įrankį rasite **„My Pay London“ tinklalapyje**. Tinklalapį tvarko labdaros organizacija „Legal Action Group“.

Jei atliekate praktiką, jūsų atlyginimas priklauso nuo jūsų darbo statuso. Jei esate praktikantas, naudingos informacijos apie savo teises rasite **vyriausybės tinklalapyje**.

Įsitikinkite, kad gaunate teisingą atlyginimą

Neteisėti išskaitymai

Darbdavys gali išskaičiuoti iš jūsų atlygimo tik už tam tikrus dalykus, pavyzdžiui, mokesčius ar išlaidas, dėl kurių susitarėte pradėdami dirbti. Tai turėtų būti nurodyta jūsų darbo sutartyje (jei turite).

Jei darbdavys išskaičiuoja pinigus dėl kitos priežasties arba visiškai nemoka atlyginimo, jis gali pažeisti įstatymus.

Tai vadinama **neteisėtu išskaitymu** (unlawful deductions).

Teisės, apsaugančios jus nuo neteisėtų išskaitymų yra taikomos tik **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

Turiu problemų dėl neteisėtų išskaitymų

Daugiau informacijos apie tai, ką darbdavys gali arba ko negali išskaičiuoti iš jūsų atlyginimo, rasite **[vyriausybės tinklalapyje](#)**.

Jei norite sužinoti, ar jums mokama teisinga suma, gerų patarimų ir naudingą įrankį rasite **[„My Pay London“ tinklalapyje](#)**. Tinklalapį tvarko labdaros organizacija „Legal Action Group“.

Teisė gauti raštišką informaciją apie jūsų atlyginimą

Detalizuoti algalapiai arba ataskaitos

Jei paprašysite, jūsų darbdavys turi parašyti, kiek uždirbote pinigų nuo paskutinio atlyginimo išmokėjimo.

Jis taip pat turi parašyti, kokią pinigų sumą nuskaičiavo nuo jūsų atlyginimo, pavyzdžiui, mokesčius.

MAYOR OF LONDON

Tai vadinama **detalizuotu algalapiu** (itemised payslip) arba **detalizuota atlyginimo ataskaita** (itemised pay statement).

Nuo 2019 m. balandžio mėnesio algalapiuose taip pat turi būti pateikta informacija apie jūsų išdirbtas valandas, jei mokama kitokia suma, pavyzdžiui, jei už viršvalandžius mokama daugiau.

Teisė gauti raštišką informaciją apie atlyginimą taikoma tik **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

Turiu problemų dėl detalizuotų algalapių

Daugiau informacijos apie algalapius ir kokia informacija juose turi būti pateikta rasite [vyriausybės tinklalapyje](#).

Pagalba dėl pensijos kainos

Darbovietės pensijos

Darbdavys gali atidėti dalį jūsų atlyginimo kiekvieną kartą, kai jums išmokamas atlyginimas, kad turėtumėte pinigų pragyvenimui, kai išeisite į pensiją. Tai vadinama **darbovietės pensija** (workplace pension).

Darbdavys paprastai turi įnešti papildomų pinigų į jūsų pensiją kiekvieną kartą, kai jums išmokamas atlyginimas.

Jis paprastai turi jums suteikti darbovietės pensiją, nebent jūs prašėte to nedaryti. Tai vadinama **automatine registracija** (automatic enrolment).

Darbovietės pensijos taikomos tik **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

Turiu problemų dėl darbovietės pensijos

Daugiau naudingos bendros informacijos apie darbovietės pensijas rasite [vyriausybės tinklalapyje](#).

Jei manote, kad turite problemų su darbovietės pensijomis, daugiau informacijos apie tai, ką galite padaryti ir kam turite pasakyti, rasite [„Pensions Regulator“ tinklalapyje](#). Jūs taip pat galite [pasakyti savo darbdaviui](#).

Kur galėčiau gauti specialistų konsultaciją apie atlyginimą ir pensijas?

Telefonu arba el. paštu

- jei turite bendrų klausimų apie darbovietės pensijas, galite skambinti „Workplace Pension“ informacijos linija **0800 731 0372**. Ji dirba nuo pirmadienio iki penktadienio 08:00–18:00 val. Jei negirdite ar

MAYOR OF LONDON

---

nekalbate telefonu, galite skambinti **18001** ir tada **0800 731 0372** dėl NGT tekstinio atsakymo. Tekstinio telefono numeris **0800 731 0392**.

- jei turite klausimų dėl automatinės registracijos arba reikia konsultacijos apie darbovietės pensijas, galite skambinti „Pensions Advisory Service“ telefonu **0800 011 3797**. Ji dirba nuo pirmadienio iki penktadienio 09:00–17:00 val. Daugiau informacijos apie kitus susisiekimo būdus, pvz., internetinius pokalbius ar pašta, rasite [tinklapyje](#)
- jei reikia informacijos ar patarimų apie tai, ar pasiimti darbovietės pensiją, ar ne, daugiau naudingos informacijos rasite [„Money Advice Service“ tinklalapyje](#). Ten taip pat rasite patarimų įrankį ir skaičiuoklę.

Darbo netekimas

Yra nemažai teisių, kurios jus apsaugo, jei darbdavys atleidžia arba laikinai atleidžia jus iš darbo.

Atsiminkite, kad kai kurios iš šių teisių taikomos tik žmonėms, turintiems tam tikrą darbo statusą (pavyzdžiui, **sandomiems darbuotojams** arba **darbininkams**).

Neteisėtas atleidimas arba priverstinis išėjimas iš darbo

Apsauga nuo neteisėto atleidimo iš darbo

Jei darbdavys atleidžia arba išmeta jus iš darbo, jis turi nurodyti rimtą priežastį. Jei ne, jis gali pažeisti įstatymus.

Tai vadinama **neteisėtu atleidimu iš darbo (unfair dismissal)**.

Darbdavys taip pat negali su jumis elgtis taip blogai, kad būtumėte priversti išeiti iš darbo, kai nenorite.

Tai vadinama **konstruktyviu atleidimu iš darbo (constructive dismissal)** ir tai yra neteisėto atleidimo iš darbo rūšis.

MAYOR OF LONDON

Apsauga nuo neteisėto atleidimo iš darbo taikoma tik **sandomiems darbuotojams**.

Manau, kad greičiausiai buvau neteisėtai atleistas iš darbo

Galite patikrinti, ar buvote neteisėtai atleistas iš darbo, [laikydamiės nurodymu „Citizens Advice“ tinklalapyje](#).

Galite gauti papildomų pinigų, jei esate laikinai atleistas iš darbo

Įstatyminė išeitinė išmoka

Kartais darbdavys gali jus atleisti iš darbo, jei nori sumažinti įmonėje dirbančių žmonių skaičių.

Tai vadinama **atleidimu pagal etatų mažinimą** (being made redundant).

Tokiu atveju darbdaviui gali tekti išmokėti jums tam tikrą pinigų sumą, atsižvelgiant į jūsų išdirbtą laiką.

Tai vadinama **įstatymine išeitine išmoka** (statutory redundancy pay (SRP)).

Įstatyminė išeitinė išmoka mokama tik **sandomiems darbuotojams**. Tai taikoma tik tuo atveju, jei savo darbovietėje dirbote dvejus metus ar ilgiau.

Manau, kad turiu problemų dėl įstatyminės išeitinės išmokos

Daugiau bendros informacijos apie įstatyminę išeitinę išmoką rasite [vyriausybės tinklalapyje](#).

Jei buvote atleistas iš darbo ir norite sužinoti, kiek pinigų turėtumėte gauti, galite pasinaudoti vyriausybės [išeitinės išmokos skaičiuokle](#).

Kiek laiko galite dirbti po atleidimo ar laikino atleidimo iš darbo

Įstatyminiai įspėjimo laikotarpiai ir įstatyminis įspėjimas apie atleidimą iš darbo

Jei darbdavys jus atleidžia ar laikinai atleidžia iš darbo, jis turi įspėti jus prieš tam tikrą laiką prieš jums išeinant iš darbo.

Tai vadinama **įstatyminiu įspėjimo laikotarpiu** (statutory notice period), jei buvote atleistas iš darbo, arba **įstatyminiu įspėjimu apie atleidimą iš darbo** (statutory redundancy notice), jei buvote laikinai atleistas iš darbo.

MAYOR OF LONDON

Įspėjimo laikotarpio trukmė priklauso nuo to, kiek laiko dirbote šiose pareigybėse.

Jei turite darbo sutartį, galbūt davėte savo sutikimą dėl kito įspėjimo laikotarpio. Tai vadinama **sutartiniu įspėjimo laikotarpiu** (contractual notice period).

Jums gali tekti nedelsiant išeiti iš darbo, jei esate atleidžiamas už blogą nusizengimą. Tai vadinama **šurkščiu pareigybinu aplaidumu** (gross misconduct).

Teisės apie įspėjimo laikotarpius taikomos tik **samdomiems darbuotojams**.

Ar įspėjimo laikotarpiu man bus mokamas atlyginimas?

Įspėjimo laikotarpiu darbdavys paprastai turi mokėti pilną atlyginimą.

Kartais jis gali paprašyti jūsų nedelsiant išeiti iš darbo, bet sumokėti visą atlyginimą, kurį gautumėte per įspėjimo laikotarpį.

Tai vadinama išmoka vietoje įspėjimo (payment in lieu of notice).

Manau, kad turiu problemų dėl įspėjimo laikotarpio arba išmokos

Daugiau išsamios informacijos apie įspėjimo laikotarpius ir išmoką rasite [„Citizens Advice“ tinklalapyje](#).

Jei norite sužinoti, ar jums buvo skirtas tinkamas įspėjimo laikotarpis ir išmoka, pasinaudokite [įrankiu „MyPay London“ tinklalapyje](#).

Apsauga, jei perimama jūsų įmonė, kurioje dirbate

TUPE (įmonių perdavimas (darbo apsauga))

Jei įmonę, kurioje dirbate, perima kitas savininkas, paprastai turėtumėte išlaikyti savo darbo vietą pagal tas pačias sąlygas ir terminus. Jei ne, naujieji savininkai gali pažeisti įstatymus.

Jus apsaugo įstatymas, vadinamas **įmonių perdavimu (darbo apsauga)** (Transfer of Undertakings (Protection of Employment)) arba trumpiau **TUPE**.

Gali būti sunku žinoti, kada jus apsaugo TUPE. Pavyzdžiui, naujieji įmonės savininkai gali jus atleisti iš darbo pagal etatų mažinimą arba laikinai atleisti, jei įmonė neturi pinigų.

Taip pat taikomos įvairios taisyklės, susijusios su jūsų pensija (jei turite), atsižvelgiant į jūsų pareigybes.

MAYOR OF LONDON

Apsauga pagal TUPE taikoma tik samdomiems darbuotojams.

Manau, kad turiu problemų dėl savo teisių pagal TUPE

Daugiau naudingos informacijos apie jūsų teises, kai perimama įmonė, rasite **[„Worksmart“ tinklalapyje](#)**:

Šeimos ir tėvai

Yra nemažai teisių, kurios jus apsaugo, jei jūs arba jūsų partneris susilaukiate kūdikio arba įsivaikinate vaiką.

Atsiminkite, kad kai kurios iš šių teisių taikomos tik žmonėms, turintiems tam tikrą darbo statusą (pavyzdžiui, **samdomiems darbuotojams** arba **darbininkams**).

Laisvadieniai ir išmoka, jei susilaukiate kūdikio

Motinystės atostogos ir motinystės išmoka

Jei susilaukiate kūdikio, darbdavys turi leisti jums turėti tam tikrą skaičių laisvadienių. Tai vadinama **įstatyminėmis motinystės atostogomis** (statutory maternity leave).

Jis privalo jums mokėti tam tikrą pinigų sumą, kol nedirbate. Tai vadinama **įstatybine motinystės išmoka** (statutory maternity pay).

Įstatyminė motinystės išmoka mokama tik **samdomiems darbuotojams**.

Įstatyminė motinystės išmoka mokama **visiems samdomiems darbuotojams** ir **kai kuriems**

darbininkams, kurie įmonėje išdirbo tam tikrą laiką ir uždirba daugiau nei tam tikrą nustatytą pinigų sumą.

Jei negalite gauti motinystės išmokos, galbūt galite gauti kitą vyriausybės finansinę paramą, pavyzdžiui, motinystės pašalpą (maternity allowance).

Vyriausybės tinklalapyje rasite **daugiau išsamios informacijos**.

Ten taip pat yra naudingas **įrankis, kurio pagalba galite apskaičiuoti, ką galite gauti**.

Laisvadieniai ir išmoka, kai jūsų partnerė susilaukia kūdikio

Tėvystės atostogos ir išmoka

Jei jūsų partnerė susilaukia kūdikio arba jūs abu įsivaikinate vaiką, darbdavys turi leisti jums turėti tam tikrą skaičių laisvadienių. Tai vadinama **įstatymine tėvystės atostogomis** (statutory paternity leave).

Jis privalo jums mokėti tam tikrą pinigų sumą, kol nedirbate. Tai vadinama **įstatymine tėvystės išmoka** (statutory paternity pay).

Jūs taip pat galite pasiimti neapmokamą laiką, kad galėtumėte nuvykti į patikrinimus kartu su savo nėščia partnere.

Įstatyminė tėvystės išmoka mokama tik **sandomiems darbuotojams**.

Įstatyminė tėvystės išmoka mokama **visiems sandomiems darbuotojams ir kai kuriems darbininkams**, kurie įmonėje pradirbo tam tikrą laiką ir uždirba daugiau nei tam tikrą nustatytą pinigų sumą.

Daugiau išsamios informacijos rasite vyriausybės tinklalapyje.

Ten taip pat yra naudingas **įrankis, kurio pagalba galite apskaičiuoti, ką galite gauti**.

Bendri laisvadieniai ir išmoka kartu su partneriu, kai susilaukiate kūdikio

Bendros vaiko priežiūros atostogos ir išmoka

Jei jūs ir jūsų partneris (-ė) susilaukiate kūdikio arba įsivaikinate vaiką, galbūt galėsite pasidalinti tam tikrais laisvadieniais. Tai vadinama **bendromis vaiko priežiūros atostogomis** (shared parental leave).

Jūsų darbdaviai privalo jums toliau mokėti tam tikrą pinigų sumą, kol nedirbate. Tai vadinama **bendra vaikų priežiūros išmoka** (shared parental pay)

Bendros vaikų priežiūros atostogos taikomos **tik kai kuriems sandomiems darbuotojams**, o bendra vaikų

priežiūros išmoka taikoma **tik kai kuriems darbuotojams ir darbininkams.**

Gali būti sunku nustatyti, kiek galite gauti bendrų vaiko priežiūros atostogų ir kokią išmoką, nes tai priklauso nuo jūsų partnerio (-ės) darbo statuso ir jūsų abiejų uždarbio.

Vyriausybės tinklalapyje rasite **daugiau išsamios informacijos.**

Ten taip pat yra naudingas **įrankis, kurio pagalba galite apskaičiuoti, ką galite gauti.**

Laisvadieniai ir išmoka, jei jūs ir jūsų partneris (-ė) įsivaikinate vaiką

Įstatyminė įsivaikinimo išmoka ir įstatyminės įsivaikinimo atostogos

Jei jūs arba jūs su savo partneriu (-e) įsivaikinate vaiką, galbūt galėsite gauti tam tikrą skaičių laisvadienių. Tai vadinama **įstatyminėmis įsivaikinimo atostogomis** (statutory adoption leave).

Jūsų darbdavys privalo jums mokėti tam tikrą pinigų sumą, kol nedirbate. Tai vadinama **įstatymine įsivaikinimo išmoka** (statutory adoption pay).

MAYOR OF LONDON

Tik vienas iš jūsų gali prašyti įsivaikinimo atostogų arba išmokos, o kitas partneris (-ė) gali prašyti tėvystės (motinystės) atostogų arba išmokos.

Jūs taip pat, galbūt, galėsite prašyti bendrų vaiko priežiūros atostogų arba išmokos.

Įstatyminės įsivaikinimo atostogos taikomos tik samdomiems darbuotojams.

Įstatyminė įsivaikinimo išmoka mokama **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**, kurie įmonėje pradirbo tam tikrą laiką ir uždirba daugiau nei tam tikrą nustatytą pinigų sumą.

Vyriausybės tinklalapyje rasite **daugiau išsamios informacijos**.

Ten taip pat yra naudingas **įrankis, kuris padės planuoti įsivaikinimo atostogas**.

Kur galėčiau gauti specialistų konsultaciją apie mano tėvo (motinos) teises?

- „Maternity Action“ – tai nacionalinė labdaros organizacija, kuri teikia nemokamas konsultacijas dėl motinystės bei tėvystės teisių darbe ir išmokų. Daugiau informacijos rasite **apsilankę ju tinklalapyje** arba paskambinę Londono „Maternity Rights Advice“ linija **0808 802 0057**. Jie dirba

MAYOR OF LONDON

---

pirmadienais, antradienais, ketvirtadienais ir
penktadienais 10:00–13:00 val.

Laisvadieniai

Yra nemažai teisių, kurios reiškia, kad darbdavys turi suteikti jums tam tikrą laisvadienių skaičių.

Atsiminkite, kad kai kurios iš šių teisių taikomos tik žmonėms, turintiems tam tikrą darbo statusą (pavyzdžiui, **samdomiems darbuotojams** arba **darbininkams**).

Laisvadieniai ir išmoka, jei negalite dirbti dėl ligos

Įstatyminė nedarbingumo išmoka

Jei dėl ligos ar nedarbingumo turite pasiimti daugiau nei keletą laisvadienių, darbdavys kiekvieną savaitę turi jums mokėti tam tikrą pinigų sumą.

Tai vadinama **įstatymine nedarbingumo išmoka** (statutory sick pay).

Darbdavys turi jums mokėti tik už tam tikrą laiką, tačiau jei turite darbo sutartį, jums gali būti mokama daugiau arba ilgiau.

Įstatyminė nedarbingumo išmoka mokama tik **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

„Citizens Advice“ tinklalapyje galite [pasitikrinti, ar turite teisę gauti nedarbingumo išmoką.](#)

Manau, kad turiu problemų dėl nedarbingumo atostogų arba išmokos

Jei norite sužinoti, ar gaunate teisingą nedarbingumo išmoką, [pasinaudokite įrankiu „MyPay London“ tinklalapyje.](#)

Laisvadienių pasiėmimas ir atostogų išmoka

Metinės atostogos arba įstatyminė teisė į atostogas

Jūsų darbdavys kiekvienais metais turi suteikti jums tam tikrą laisvadienių skaičių ir mokėti įprastą atlyginimą.

Tai vadinama **metinėmis atostogomis** (annual leave) arba **įstatymine teise į atostogas** (statutory leave entitlement) (kartais dar vadinama **teise į atostogas** (holiday entitlement)).

Įstatyminė teisė į atostogas taikoma tik **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

[Daugiau išsamios informacijos](#) apie teisę į atostogas ir išmoką rasite vyriausybės tinklalapyje.

Manau, kad turiu problemų dėl metinių atostogų arba atostogų išmokos

Jei norite sužinoti, ar gaunate teisingą atostogų išmoką, pasinaudokite [irankiu „MyPay London“ tinklalapyje.](#)

Kiek laisvadienių galite pasiimti iškilus skubiam atvejui?

Laisvadieniai priklauso nuo skubių atvejų

Darbdavys turi jums duoti laisvadienių, kad galėtumėte išspręsti skubius atvejus, susijusius su žmonėmis, kuriuos jūs išlaikote (pvz., jūsų šeima ar kitas žmogus, kuriuo rūpinatės).

Tai vadinama **laisvadieniais dėl skubių atvejų** (time off for emergencies) arba **laisvadieniais dėl išlaikytinių** (time off for dependents).

Darbdavys gali jums toliau mokėti, kol nedirbate, tačiau jis neprivalo to daryti.

Teisė pasiimti laisvadinius dėl skubios situacijos taikoma tik **sandomiems darbuotojams** .

Vyriausybės tinklalapyje rasite **daugiau išsamios informacijos** apie laisvadinius dėl skubių atvejų.

Neapmokami laisvadieniai, jei turite vaikų

Neapmokamos vaiko priežiūros atostogos

Jei turite vaikų, darbdavys turi leisti jums pasiimti tam tikrą skaičių neapmokamų dienų, kad galėtumėte juos prižiūrėti.

Laisvadenius galite pasiimti už kiekvieną vaiką, kol jam sueis 18 metų, tačiau kiekvienais metais galima pasiimti ribotą laisvadienių skaičių.

Neapmokamos vaiko priežiūros atostogos taikomos tik samdomiems darbuotojams.

Vyriausybės tinklalapyje rasite [daugiau išsamios informacijos](#) apie neapmokamas vaiko priežiūros atostogas.

Darbo valandos ir sąlygos

Yra keletas teisių, kurios padeda užtikrinti jūsų saugumą darbe ir sveiką profesinio bei asmeninio gyvenimo pusiausvyrą.

Atsiminkite, kad kai kurios iš šių teisių taikomos tik žmonėms, turintiems tam tikrą darbo statusą (pavyzdžiui, **samdomiems darbuotojams** arba **darbininkams**).

Pakankamas pertraukų skaičius darbe

Poilsio pertraukos

Darbdavys turi leisti jums padaryti pertrauką, kai esate darbe.

Jis taip pat turi leisti jums turėti pakankamai poilsio tarp darbo dienų ir savaitių.

Tai vadinama **poilsio pertraukomis darbe** (rest breaks at work), **kasdieniniu poilsiu** (daily rest) ir **savaitiniu poilsiu** (weekly rest)

Teisės, susijusios su poilsio pertraukomis taikomos tik **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

Taisyklės gali skirtis atsižvelgiant į jūsų amžių ir pareigybes.

Daugiau išsamios informacijos rasite vyriausybės tinklalapyje.

Sauga ir sveikata darbe

Sveikata ir sauga

Darbdavys neturėtų versti jus daryti nieko, kas gali pakenkti jūsų sveikatai.

Jis taip pat turi pasikalbėti su jumis ir jūsų kolegomis, kad įsitikintų, jog jūsų darbo vieta yra saugi.

Tai vadinama **sveikata ir sauga darbe**.

Teisės, susijusios su sveikata ir sauga taikomos tik **samdomiems darbuotojams** ir **darbininkams**.

Jūs taip pat gali būti apsaugoti, jei esate **savarankiškai dirbantis asmuo**, atsižvelgiant į jūsų pareigybes ir darbo vietą.

Daugiau išsamios informacijos rasite Sveikatos ir saugos tarnybos (Health and Safety Executive (HSE)) tinklalapyje.

Kaip pranešti apie sveikatos ir saugos problemą?

Jei patys negalėjote išspręsti problemos, susijusios su sveikata ir sauga, galite pranešti savo darbdaviui.

Kam apie tai turite pasakyti, priklauso nuo jūsų pareigybių ir darbo vietos.

Sveikatos ir saugos tarnybos tinklalapyje galite sužinoti, kam turėtumėte pranešti apie problemą.

Ką turėčiau daryti, jei darbe patyriau nelaimingą atsitikimą?

Naudingos informacijos apie tai, ką daryti įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, rasite **„Citizens Advice“ tinklalapyje**.

Darbas namuose arba darbo laiko pakeitimas

Teisė prašyti lankstaus darbo grafiko

Galite paprašyti darbdavio pakeisti jūsų darbo būdą, pavyzdžiui, leisti jums dirbti iš namų arba pakeisti darbo valandas.

Tai vadinama **teisė prašyti lankstaus darbo grafiko** (right to request flexible working).

Darbdavys turi nurodyti rimtą priežastį dėl atsisakymo padaryti pakeitimus.

Teisė prašyti lankstaus darbo taikoma tik **sandomiems darbuotojams**.

„Citizens Advice“ tinklalapyje rasite **daugiau išsamios informacijos** apie lankstų darbo grafiką ir kaip jo paprašyti.

Kiek valandų jus gali priversti dirbti

Darbo laiko direktyva

Darbdavys negali priversti jūsų dirbti daugiau nei tam tikrą valandų skaičių per savaitę.

Tai vadinama **darbo laiko direktyva** (working time directive) arba **darbo laiko reglamentais** (working time regulations).

Darbo laiko reglamentai taikomi tik **sandomiems darbuotojams** ir **darbininkams**

Kai kuriuose darbuose jums gali tekti dirbti daugiau valandų. **daugiau išsamios informacijos**.